

SEURAKUNNAN NUORISOTYÖHÖN OSALLISTUVIEN
NUORTEN HENGELLISYYS JA HEIDÄN KOKEMUKSIA
HENGELLISYYDESTÄ

Camilla Vuori

Opinnäytetyö, kevät 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suun-
tautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + Kirkonnuoriso-
työnohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Vuori, Camilla. Seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyys ja heidän kokemuksians hengellisyydestä. Diak, Helsinki kevät 2018 38s. 1 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK) + Kirkonnuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka tavoitteena oli tuoda esille seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyys ja heidän kokemuksians hengellisyydestä. Tutkimuskysymyksiä: Miten seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvat nuoret määrittelevät hengellisyyden, sekä millaisia kokemuksia seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvilla nuorilla on hengellisyydestä.

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina oli Korson seurakunta. Korson seurakunta sijaitsee Vantaalla ja kuuluu Vantaan seurakuntayhtymään. Seurakunta järjestää nuorisotyötä alueensa varhaisnuorille, rippikoululaisille sekä rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön osallistuville nuorille. Korson seurakunnan nuorisotyön tavoitteena on tukea nuorten hyvinvointia.

Työn teoreettisessa osassa käsiteltiin nuoruutta, kirkon nuorisotyötä ja hengellisyyttä nuoren ja evankelis-luterilaisen kirkon näkökulmista. Teoreettinen viitekehys kirjoitettiin aiheita käsittelevän kirjallisuuden avulla.

Tutkimusaineisto kerättiin kahdella luovalla menetelmällä. Menetelminä käytettiin lattiakuvamenetelmää, joka on hartausmenetelmä, sekä havainnollistava puumenetelmä. Menetelmien tarkoituksena oli pohtia yksilöllisesti omaa hengellisyyttä ja hengellisiä kokemuksia ja muodostaa yhtenäinen tuotos osallistujien kesken. Tuotoksia käytettiin tutkimuksen aineistoina. Aineisto analysoitiin laadullisten menetelmien avulla.

Tutkimuksen tuloksina saatiin, että seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyys on yksilöllistä. Hengellisyys määriteltiin tunteena sekä merkityksinä. Hengellisiä kokemuksia nuoret ovat kokeneet rippikoulussa ja hartauksissa, kirkollisissa tilanteissa tai paikoissa ja tilanteissa, jotka ovat säikäyttäneet.

Asiasanat: hengellisyys, spiritualiteetti, nuoruus, kirkon nuorisotyö, yksilöllisyys

ABSTRACT

Vuori, Camilla. Spirituality and spiritual experiences of young people participating in the parish youth work. 38 p 1 appendices. Language: Finnish. Helsinki. Spring 2018 Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.'

The aim of this study was to untangle spirituality and spiritual experiences of young people participating in the parish youth work. This research aimed to answer the following research questions: How do young people in the parish youth work define spirituality and what kind of experiences do they have on spirituality.

The theoretical part of this thesis includes concepts such as adolescence, parish youth work and spirituality. These concepts were looked at from the point of view of the Lutheran Church and the young people.

The research material was collected by two creative methods. The methods were floor image method and tree method. The purpose of the methods was pondered spirituality and spiritual experiences. A shared product was created with the means of the responses. The product formed the study data. The data was analyzed by content analysis method. The objective of the content analysis was to provide a comprehensive description of the material.

The results show that spirituality of young people is personal. Spirituality was defined as an emotion with meanings. According to the participants, spirituality is a variety of factors places, and events. The spiritual experiences young people have experienced in confirmation school and religious exercises, the church, cemetery, and accidents have been scary. Experiences were such as God's presence and warmth.

Key words: spirituality, adolescence, parish youth work, individuality

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 NUORI JA NUORUUS	7
2.1 Nuori.....	7
2.2 Nuoruus elämänvaiheena.....	8
3 HENGELLISYYS.....	10
3.1 Uskonnollinen ja hengellinen kasvu	10
3.2 Hengellinen elämä.....	11
4 NUORISOTYÖ JA KRISTILLINEN KASVATUS.....	12
4.1 Nuorisotyö	12
4.2 Rippikoulu.....	16
4.3 Isoskoulutus ja isostoiminta.....	17
5 KORSON SEURAKUNTA.....	18
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	19
6.1 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet.....	19
6.2 Aineistonkeruu.....	20
6.3 Aineiston analysointi.....	23
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
7.1 Nuorten hengellisyys	24
7.2 Nuorten hengelliset kokemukset	25
7.2.1 Rippikoulu ja hartaudet	25
7.2.2 Kirkolliset paikat.....	25
7.2.3 Pysäyttävät kokemukset	26
7.2.4 Ei kokemusta ollenkaan.....	26
8 POHDINTA	27
8.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	27

8.2 Tutkimusprosessi ja tulosten pohdinta	28
8.3 Ammatillinen kasvu	31
LÄHTEET	33
LIITE 1	37

1 JOHDANTO

Evankelis-luterilaisen seurakunnan järjestämän rippikoulun käy vuosittain noin 80 % 15 -vuotiaista nuorista. Isoskoulutukseen nuoria osallistuu noin 75 %. Seurakuntien nuorisotyön järjestämiin erilaisiin tilaisuuksiin tai toimintaan osallistuu noin 75–80 % nuorista. Seurakunnan nuorisotyön järjestämiin nuorteniltoihin osallistui vuonna 2016, 370 000 nuorta (Sakasti tilastot, 2016.) Seurakuntien nuorisotyön järjestämä toiminta, rippikoulu ja isostoiminta tavoittavat nuoria vuodesta toiseen. Nuoria toimintaan ajavat kaverit, hyvät muistot antanut rippileiri, isoskoulutus ja mahdollinen kiinnostus uskon asioihin.

Rippikoulu, isoskoulutus, sekä toimintaan osallistuminen voivat aloittaa nuoressa oman Jumalasuhteen ja synnyttää uskon. (Köykkä, 2014,16.) Nuoret ovat kuvailleet rippikoulun olleen niin seurakuntayhteyden kuin oman uskon alku. Hengelliset kokemukset rippikoulussa ovat olleet ainutlaatuisia. Oma hengellinen elämä avautuu rippikoulussa aivan uutena elämänalueena ja mahdollisesti ensimmäistä kertaa. Isoskoulutukseen osallistuneet nuoret ovat kokeneet, että oma usko ja hengellinen maailma avautuvat isoskoulutuksessa syvemmällä tavalla kuin rippikoulussa. (Isostoiminnan linjaus, 2016, 29.)

Seurakuntien nuorisotyön lähtökohtana on kristillinen kasvatus ja se sisältää kasvatusta, joka vahvistaa nuoren uskoa, johon hänet on kasteessa liitetty, sekä tukee ja kehittää nuoren omaa kasvua. Seurakunnan nuorisotyön yhtenä tehtävänä on tukea nuoren hengellistä elämää ja hengellisen elämän hoitamista. (Nuoret seurakuntalaisina, 2012, 4.) Opinnäytetyöni aiheena on seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyys ja heidän kokemukset hengellisyydestä. Työni on tutkimus, jossa tutkitaan nuorten hengellisyyttä ja kokemuksia hengellisyydestä. Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda nuorten hengellisyys ja hengelliset kokemukset näkyviksi. Tutkimuskysymyksiä on miten seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvat nuoret määrittelevät hengellisyyden ja millaisia kokemuksia seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvilla nuorilla on hengellisyydestä.

2 NUORI JA NUORUUS

2.1 Nuori

Tässä tutkimuksessa nuoriksi määritellään 15–20 -vuotiaat. Seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvat nuoret ovat ikäjakaumaltaan 14–20 -vuotiaita. 14–15 -vuotias seurakunnan nuorisotyöhön osallistuva nuori on rippikoululainen. Rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön osallistuvat nuoret ovat ikäjakaumaltaan 15–20 -vuotiaita. Nuoret ovat iältään lukio- ja ammattikoulu ikäisiä. Rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön osallistuneet nuoret ovat, jo käyneet rippikoulun, sekä osallistuvat mahdollisesti seurakunnan järjestämään isokoulutukseen ja muuhun toimintaan. Seurakunnan nuorisotyön viitekehyksessä on myös määritelmä nuorille aikuisille. Nuoria aikuisia seurakunnan nuorisotyössä ovat 20–30 -vuotiaat nuoret, jotka eivät ole vielä löytäneet paikkaansa kirkon aikuistyön tarjoamasta toiminnasta.

Nuorista ja nuoruudesta on monenlaisia määritelmiä. Nuoruuden määritelmä on monitulkintainen. Nuorisolaissa nuoriksi määritellään kaikki alle 29 -vuotiaat. (Nuorisolaki 2016.) Lastensuojelulaissa nuoriksi määritellään 18–20 -vuotiaat. Lapsia ovat alle 18 -vuotiaat. (Lastensuojelulaki 2007). Yhdistyneiden kansakunnallakin on määritelmä nuorista. Yhdistyneiden kansakuntien viitekehyksessä nuoret määritellään tavanomaisesti iän mukaan. Yhdistyneet kansakunnat määrittelevät nuoriksi 15–24 -vuotiaat. Tämä määritelmä johtuu siitä, että ensisijaisesti alle 18 -vuotiaat ovat lapsia YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa tehdyn määritelmän perusteella. (Yhdistyneet Kansakunnat, i.a.) Eri juridisissa tilanteissa, palveluissa ja viranomaissäädöksissä nuori voidaan katsoa lapseksi, nuoreksi tai aikuiseksi. Määritelmään vaikuttaa edellä mainitut määritelmät, sekä ta-
ho koskevan palvelun tarjonta ja lainsäädäntö. (Allianssi ry, 2016.)

Nuori ja nuoruus ovat olleet kautta aikojen hankalasti määriteltävät käsitteet. Nuorena oloon ja nuoruuteen nivoutuvat yhteiskunnalliset, sekä juridiset oikeudet ja velvoitteet, kulttuuriset ja emotionaaliset mielle yhtymät. Nuoret ovat nuoria,

mutta myös ryhmien, lähiyhteisöjensä jäseniä, kansalaisia ja omanlaisensa ikäpolvi. (Suurpää, 2016, 10.)

2.2 Nuoruus elämänvaiheena

Nuoruusikä on elämänvaiheena aikaa, jolloin oma identiteetti muodostuu ja lapsuuden aikana kehittynyt käsite itsestä muokkaantuu ja rakentuu. Identiteetin muodostuminen ja nuoruuden psyykkiset muutokset ovat nuorilla yksilöllisiä ja tapahtuvat eri aikoihin. Identiteetin muodostuminen on nuoruudessa vahvimillaan. Identiteettikriisit eivät ole katastrofeja. Keskenäisyys ja epävarmuus ovat normaaleja tunteita nuoruuden aikana. Identiteettikriisit ja identiteetin etsintä on täynnä erilaisia kokeiluja, joiden kautta nuori etsii itseään. Nuoruusikä on ikävuo-
det 12–20. (Nuoret seurakuntalaisina, 2012, 8-9.)

Erik H. Eriksonin (1902–1994) mukaan nuoruuden tärkeimpiä kehitystehtäviä on eheän identiteetin saavuttaminen. Kehitystehtävien kautta ja avulla nuori työstää omaa minuuttaan, seksuaalista identiteettiään arvojaan, kuin ammatillista suuntautumista. Identiteettikriisien ja kehitystehtävien kriisien kautta nuori voi saavuttaa eheän identiteetin, jolle tunnusomaista on erityisesti säilyttää läheiset ihmissuhteet. Jean Piaget'n kognitiivisen kehitys teorian neljäs taso ajoittuu murrosikään. Nuoren formatiivinen ajattelu mahdollistuu ja ajattelu irtautuu konkreettista tapahtumista ja kohteista ja abstrakti ajattelu käy mahdolliseksi. Myös nuoren ongelmanratkaisukyky ja hypoteettinen ajattelu kehittyvät. Lapsi -ja nuori kykenee testaamaan mielessään suunnitelmallisesti erivaihtoehtoja ongelmien ratkaisemiseksi. Moraalissa ja maailmankatsomuksessa lisääntyy omakohtaisuus. (Rippikoulun pikkujättiläinen, 2010, 52.)

Peruskoulun päättäminen 15–16 -vuotiaana ajaa nuoren tekemään elämässään monia valintoja. Edessä on itsenäisempi opiskelu ja työelämään siirtyminen. Nuoruuteen sisältyy myös omilleen muuttaminen. Nuori jättää taakseen lapsuudenkodin, perheen ja koulumaailmaan liittyvän turvaverkon. Useimmiten nuoren omaan kotiin muutto suuntaa uudelle opiskelupaikalle. Edessä on ensimmäisen asunnon hankkiminen ja jossain määrin itsenäinen ja muista riippumaton elämä.

Nuoruuden loppuvaihe, ikävuodet 18–25, ovat orastavan aikuisuuden alkua. Aikuisuuteen siirtyminen jatkaa identiteetin muodostumista. Identiteetin muodostuminen keskittyy siihen kuka nuori on ja mitä todella haluaa elämältään. Itsenäisen ja vanhemmista riippumattoman elämän edessä nuori on vapaampi vanhempien kontrollista ja mahdollisuudet itsenäisiin kokeiluihin lisääntyvät. (Niemelä, 2007, 26.)

Nuoruusikä on siirtymä aikuisuuteen. Tämän elämänvaiheen aikana nuori käy läpi murrosiän ja sen sisältämät kehitykselliset psyykkiset muutokset. Irtautuminen omasta perheestä on nuoruuden haasteista suurimpia. Nuori kokee itsensä tarpeeksi kypsäksi ja vanhaksi huolehtimaan itsestään. Vanhempien huolenpito on kyseenalaistettua, mutta kaikesta huolimatta nuorelle arvokasta. Päättämisen halu omasta elämästä vie nuoruutta eteenpäin. Tämä kehitys ja tunne-elämän muutokset tulevat sisältämään iloja ja suruja, sekä omien, että vanhempien rajojen kokeilua. (Nurmiranta, Leppämäki, Horppu, 2009, 73.)

3 HENGELLISYYS

3.1 Uskonnollinen ja hengellinen kasvu

Hengellinen ja uskonnollinen kasvu ovat osa ihmisen koko kehitystä. Hengellinen kasvu kulkee rinnakkain ihmisen psyykkisen ja sosiaalisen kasvun kanssa. Muutokset ajattelussa vuorovaikutustaidoissa ja tunne-elämässä heijastuvat osaltaan myös hengelliseen kasvuun. Ihminen heijastaa omaa mieltään, alitajuntansa toiveita, pelkoja, fantasioita ja pettymyksiä kokemuksiinsa ja kuvaansa Jumalasta. Uskonnollinen kasvu ei rajoitu vain ihmisen älylliseen ajatteluun tai teologisten dogmien ymmärtämiseen tai tunnevaltaisiin uskonnollisiin kokemuksiin, vaan se nivoutuu kokonaisvaltaisesti yhteen kaiken muun kasvun kanssa. (Kettunen, 2003, 364.)

Ihmisen yksilöllisen hengellisen elämän ja uskonnollisen kasvun eri kehitysvaiheiden tutkijoista tunnetuimpia ovat amerikkalainen teologian professori James Fowler ja ruotsalainen uskontopsykologian professori Owe Wikström. Fowlerin teoria keskittyy ihmisen hengelliseen kasvuun. Tässä opinnäytetyössä keskitytään Fowlerin teorian kolmanteen kehitysvaiheeseen, joka on yleinen murrosikäisillä ja sitä vanhemmilla. Tämä kehitysvaihe on nimeltään synteettis-sovinnainen uskon vaihe. Kehitysvaiheen nähdään olevan sidoksissa nuoren murrosiän sekä identiteetin kehitysvaiheisiin. Tässä kehitysvaiheessa on tyypillistä toisten odotuksiin mukautuminen, elämäntarkoituksen etsiminen sekä kaipaus kirkon julistuksesta ja emotionaalisesta tuesta. (Gothoni, 2014, 82.)

Nuoren uskonnollista ja hengellistä kasvua on hyvä tukea. Murrosiän ja uskonnollisen kehityksen aikana on tärkeää vahvistaa nuorella olevaa synnynnäistä spiritualiteettia ja herkkyyttä. Tärkeää on pitää nuoren mieli avoimena, liian valmiit vastaukset ja ennakkoluulot voivat kaventaa heidän ajatuksiaan ja uskomuksiaan. Nuoren uskonnollisen ja hengellisen kasvun aikana tulee syventää lapsen ja nuoren henkilökohtaista tietoisuutta. Myös esteettiset kokemukset, vahvistavat spirituaalista herkkyyttä. (Tuominen, 2005, 37.)

3.2 Hengellinen elämä

Hengellinen elämä on osa koko elämäämme, se ei ole vain erityinen pyhitetty osa elämässämme. Sen syntyyn ja muokkaantumiseen vaikuttaa koko kasvumme ja elämämme. Elämänhistoria vaikuttaa siihen, mitkä asiat ihminen kokee itselleen läheisiksi ja mielekkäiksi tavoiksi harjoittaa uskontoa ja hengellistä elämää kirkon traditiossa. Ihmisen hengellinen elämä on siis hänen tapansa harjoittaa uskoa, rukoilla tai lukea Raamattua. (Kettunen, 2003, 364.) Hengellisen elämän muotoutumisessa näkyy niin biologinen, sosiaalinen kuin kehityspsykologinen kasvumme. (Holopainen, 2008, 355.) Hengellisen elämämme muodostavat ihmisen spiritualiteetti ja hengelliset kokemukset. Käsite spiritualiteetti tarkoittaa hengellisyttä ja hengellistä elämää. Sana spiritualiteetti tulee latinan sanasta *spiritualis* hengellinen. (Kotila, 2003, 13.)

Nuoren hengellisyyteen ja hengelliseen elämään vaikuttaa vahvasti kehitys. Nuori etsii identiteettiään ja omaa maailmankatsomustaan. Nuori miettii suuria elämänkysymyksiä joihin liittyvät kysymykset Jumalan olemassa olost ja miksi Jumala sallii kärsimyksen? Lisäksi nuoria kiinnostavat kysymykset kavereista, seurustelusta, perheestä, päihteistä ja tulevaisuudesta. Nuori peilaa käsitystään Jumalasta ja uskosta edellä mainittuihin ja muodostaa näin omaa Jumalakuvaansa. Nuoret pohtivat millainen kavereiden Jumala on, mitä usko ja Jumala kertovat seksuaalisuudesta ja perheestä, pysyykö Jumala myös tulevaisuudessa ja millainen oma tulevaisuus on? Nuori etsii kysymyksillä omia arvojaan ja muodostaa uskoaan. (Köykkä, 2014,142,153,155.)

Nuori ei välttämättä osaa ilmaista samalla tavalla kuin aikuinen, mitä hän hengellisistä asioista ajattelee. Nuoret kykenevät vielä aidosti ihmettelemään, kyseenalaistamaan, kapinoimaan ja vastustamaan. Heidän hengellinen maailmansa on mysteeri ja se voi avautua kasvattajalle tai ohjaajalle yllättävissä tilanteissa. Tärkeää on, että hengellisyyttä pohditaan yhdessä nuorten kanssa. (Tuominen, 2005, 38.)

4 NUORISOTYÖ JA KRISTILLINEN KASVATUS

4.1 Nuorisotyö

Nuorisotyötä järjestävät kunnat. Kunnilla on velvollisuus järjestää nuorisotyötä. Kunnan sisällä voi toimia muita nuorisotyötä tekeviä yhdistyksiä ja yhteisöjä, esim. erilaiset järjestöt ja **seurakunta**. Nuorisotyöhön on laadittu tavoitteet, jotka ohjaavat nuorisotyön toteuttamista. Riippuen nuorisotyön järjestäjästä tavoitteita toteutetaan kunkin toimijan omista lähtökohdista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.) Nuorisotyötä järjestävät koulutetut henkilöt. Ammattinimikkeinä ovat, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja käytetään yleisemmin nimeä nuoriso-ohjaaja, kirkon nuorisotyönohjaaja, sekä yhteisöpedagogi. Nuorisotyöntekijöiden tehtävinä on toiminnan toteuttaminen, suunnittelu ja edellytysten luominen. Kunnalla, järjestöllä ja seurakunnalla on myös henkilö, joka järjestää erityisnuorisotyötä. (Ammattinetti, i.a.)

Nuorisotyön tavoitteina on edistää nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia, sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Nuorisotyö on nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa. Nuorisotyö myös tukee nuorten harrastamista ja toimintaa yhteiskunnassa. Tärkeää on luoda nuorille palveluja, jotka ehkäisevät syrjäytymistä, sekä antavat sosiaalista, luovaa ja yhteisöllistä toimintaa. Nuorisotyön tehtävänä on myös edistää nuorten yhdenvertaisuutta, oikeuksien toteutumista, tasa-arvoa, sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. (Nuorisolaki 2016.)

Nuorisotyö on toimintaa joka sisältää tukea, ohjausta ja erilaisten palvelujen tarjontaa, jonka nuori itse valitsee, hyväksyy ja kokee omakseen. Nuorisotyö rakentaa vertaisryhmiä ja kasvuyhteisöjä, joissa toimintaa ja mahdollisuuksia toteutetaan ja järjestetään yhdessä nuorten omien halujen, toiveiden ja tarpeiden kanssa. Nuorisotyön perustehtävä on rakentaa mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-aikaan. Nuorisotyö on osa suurempaa kokonaisuutta nuorisotyö ja nuorisopolitiikka. Nuorisopolitiikka on nuorten kasvu- ja elinolojen vahvistamista, se sisältää lapsia- ja nuorisoa ajankohtaisesti koskeviin asioihin liittyviä aiheita kuten

koulutus, työllisyys, toimeentulo, terveys, aktiivisen kansalaisuuden ja sosiaalisuuden vahvistaminen, sekä asuminen, yrittäminen ja asevelvollisuus. (Allianssi ry, i.a.) Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan seurakuntien järjestämää nuorisotyötä.

Seurakunnan nuorisotyö, kutsutaan myös kristilliseksi nuorisotyöksi, on osa kristillistä kasvatustyötä. Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaan seurakunnan tehtäviin kuuluu kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta huolehtiminen (Kirkkolaki 1993 & Kirkkojärjestys 1993.) Edellä mainitut kirkkolaki ja kirkkojärjestys eivät suoraan viittaa nuorisotyöhön, mutta kirkon hallinnon päätökset seurakuntien lapsi- ja nuorisotyötä koskevaa kasvatustyön ja nuorisotyönohjaajan viran mallijohtosääntöä perustuvat kirkkolakiin ja näin velvoittavat seurakuntaa ja sen työntekijöitä. Myös Kirkkohallituksen täysistunnon hyväksymä kirkon erityisnuorisotyön strategia sekä kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio, visio ja strategia ovat suunnanneet ja määrittäneet nuorisotyötä. (Nuoret seurakuntalaisina, 2012, 19–20.)

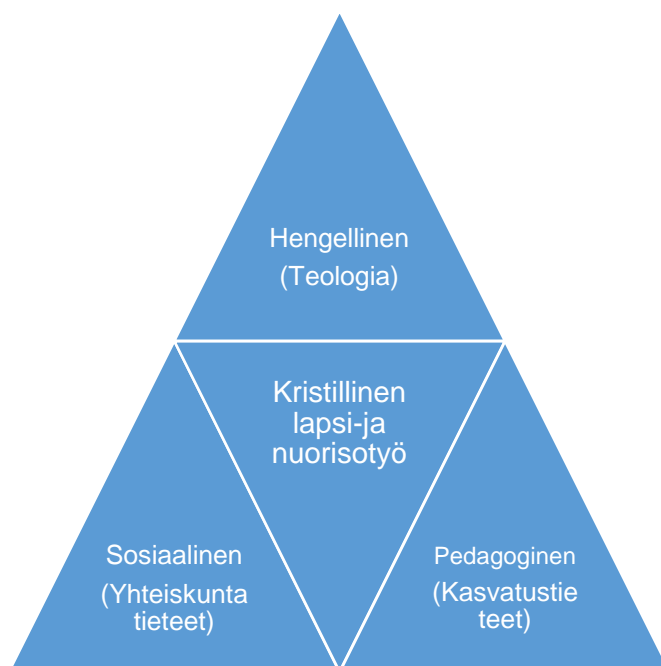
”Kasvatustyötään tekemällä kirkko välittää uskon traditioita sukupolvilta toisille ja auttaa ihmisiä elämään mielekkäästi.” – (Lapsi- ja nuorisotyön strategia, 2010.)

Kirkon nuorisotyö määritellään usein kasvatuksena. Määriteltäessä nuorisotyötä kasvatuksen pohjalta kirkon nuorisotyö on hengellistä toimintaa. Kirkon nuorisotyössä kuitenkin korostetaan, ettei nuorisotyöstä voida puhua pelkkänä kasvatuksena. Hengelliset tavoitteet kirkko pyrkii saavuttamaan ensisijaisesti kasvatuksen kautta, mutta on syytä puhua myös seurakunnan muista perustehtävistä kasvatuksen rinnalla. Mielekkään elämisen tavoite myös merkitsee, että seurakunnan nuorisotyössä kohdataan monia sosiaalisen työn kysymyksiä, jotka liittyvät muun muassa osallisuuteen, syrjäytymiseen, erityiseen tukeen, sekä lastensuojeluun. (Launonen, 2008, 78.)

Pekka Launosen luoman kolmijaon mukaan kirkon nuorisotyön lähtökohdiksi voidaan ottaa hengellinen, pedagoginen ja sosiaalinen ulottuvuus. Näihin ulottuvuuksiin voidaan sijoittaa kirkon perustehtävät kuin työntekijöiden tavoitteet nuorisotyöstä myös tänä päivänä. (Launonen, 2008,78.) Nämä ulottuvuudet voivat olla yksi lähtökohta järjestää kirkon nuorisotyötä. Niin kuin edellisessä kappaleessa mainittiin kirkon nuorisotyö nojaa kirkon perustehtävään, sekä nuorisotyö luvussa mainittuun nuorisolakiin. Kirkon nuorisotyön lähtökohtana on, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus kehittyä ja kokea oppimisen iloa sekä saa tukea kasvuunsa. Nämä ulottuvuudet tukevat tätä lähtökohtaa. (Nuoret seurakuntalaisina 2012, 4.)

Hengellistä nuorisotyötä on yksilön ja yhteisön uskon ja sen harjoittamiseen liittyvä toiminta. Hengellisen nuorisotyön toteuttamiseen voivat liittyä hartaudet, jumalanpalvelus, kristilliset laulut ja musiikki sekä Raamatun käyttö. Pedagogista nuorisotyötä ovat opetukselliset toiminnat ja piirteet. Seurakunnan tehtävänä on opettaa ja kasvattaa uskossa. Näitä opetuksellisia toimintoja ovat rippikoulu ja isoskoulutus, sekä seurakunnista riippuen opetukselliset nuortenillat tai Raamatupiirit. Sosiaalinen ulottuvuus kirkon nuorisotyössä näyttäytyy monin eri tavoin, toisaalta se on syrjäytymisen ehkäisyä, nuoren osallisuuden lisäämistä sekä erityisesti toimintaan osallistuvan nuoren kohtaamista. (Launonen, 2008, 85)

Sivulla 15 olevassa kolmiossa on kuvattuna tarkemmin Launosen kolmion kristillisen nuorisotyön ulottuvuudet. Hengellinen ulottuvuus nojaa kirkon teologiaan. Nuorisotyön teologia tarkastelee uskoa nuoren näkökulmasta. Pedagoginen ulottuvuus on opettamista. Kirkon tehtävänä on kasvattaa ja opettaa ja vahvistaa nuorta siinä uskossa, johon hänet on kasteessa liitetty. Rippikoulu ja isoskoulutus ja opetukselliset nuortenillat opettavat nuorille niin uskosta kuin ympäröivästä maailmasta. Aiheet liittyvät nuorten sen hetkiseen kehitykseen ja elämäntilanteisiin. Sosiaalinen ulottuvuus on nuorten kohtaamista, osallisuuden vahvistamista, sekä syrjäytymisen ehkäisyä. (Nuoret seurakuntalaisina, 2012, 14.)

Kristillisen nuorisotyön ulottuvuudet. (Launosen kolmio, Launonen, 2008.)

4.2 Rippikoulu

Rippikoulu on kasteopetusta, joka vahvistaa nuorta siinä uskossa, johon hänet on Pyhässä kasteessa otettu osalliseksi, eli uskossa Kolmiyhteiseen Jumalaan. Vahvistamisella tarkoitetaan niin elämistä kristittyinä, tulevaisuudessa, kuin elämän vaikeina aikoina. Rippikoulu antaa nuorille välineitä edellä mainittuihin asioihin. Rippikoulu varustaa nuorta oman hengellisen elämän hoitamiseen, sakramenttien ymmärtämiseen, uskon ja tiedon välisen problematiikan käsittelyyn, sekä Raamatun tuntemiseen ja lukemiseen. Ennen kaikkea rippikoulu kutsuu nuoria seurakuntalaisuuteen ja kristittyinä kasvamiseen, joka jatkuu läpi elämän. Rippikoulu varustaa nuorta eettiseen pohdintaan arkielämän tilanteissa: toteuttamaan lähimmäisenrakkautta, arjen kristillisyyttä ja globaalia vastuuta. (Suuri Ihme 2017,12.)

Rippikoulun tehtävänä on nuoren hengellisen elämän vahvistaminen ja hengellisen elämän tutuksi tuominen arkeen. Kristityn elämässä usko Jumalaan ja rukouselämä kuuluvat yhteen. Rippikoulussa luetaan paljon Raamattua, lauletaan lauluja, joilla on hengellinen sanoma sekä vietetään yhteisiä pieniä lyhennettyjä Jumalanpalveluksia. Näiden hengellistä ja rukouselämää käsittelevien kokonaisuuksien lähtökohtana on turvallinen ja monipuolinen hengellisyys. Ajatuksena on, että nuori löytää rukouksen ja jumalanpalveluksen osaksi elämäänsä ja tavaksi olla ja elää Jumalan kasvojen edessä ja harjoittaa uskoa ja hoitaa uskonelämäänsä vielä rippikoulun jälkeenkin. Säännölliset hiljentymistuokiot, hartaudet ja hetkijumalanpalvelukset tuovat rippikouluun rytmin, jonka myötä nuoret käyvät vuoropuhelua elämänsä tapahtumista ja mieltä askarruttavista asioista Jumalan kanssa. Leirin jumalanpalveluksissa yhdessä lausutut uskontunnustus, Isä meidän- rukous ja Herran siunaus luovat myös yhteyden seurakunnan yhteiseen Jumalanpalveluselämään. (Suuri Ihme 2017, 11.)

Rippikoulun aikana nuoret oppivat, että rukous ja muu hengellinen elämä on luonteva osa ihmisenä olemista. Jumalan kohtaaminen on arkinen ja jokapäiväinen mahdollisuus, ei vain harvinainen hetki. Ihminen on hengellinen olento: hengellisyys on jokaisen ihmisen ominaisuus. Se on intiimi ja herkkä alue, jossa on kyse ihmisen syvästä persoonallisesta tavasta olla ja elää. (Suuri ihme 2017, 26.)

4.3 Isoskoulutus ja isostoiminta

Isostoiminta on rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä. Isostoiminta on kasvanut rippikoulun jälkeisen nuorisotyön kattavimmaksi muodoksi. Siitä on rippikoulun tavoin tullut osa nuorisokulttuuria. Isoskoulutukseen ja isostoimintaan hakeutuneet ja osallistuneet nuoret haluavat olla antamassa uusille rippikoululaisille hyvän ja iki-muistaisen kokemuksen rippikoulusta, josta monet heistä ovat jo päässeet osalliseksi. (Isoja Ihmeitä 2016, 6.)

Isostoiminta on isosia kokoavia ja heitä osallistavia aktiviteetteja. Isostoiminta voikin olla mitä tahansa yhteisestä tekemisestä ja olemisesta, leikistä ja yhdessä hulluttelusta, musisointiin, koulutukseen, keskusteluun, hartauselämään ja diakoniseen palveluun asti. Isostoiminta on nuoren kasvun paikka, jossa oppiminen on osa yhteistä olemista ja joukkoon kuulumista Kristuksen seurakunnassa. Isoskoulutus on toimintaa, jossa nuorten tietoja ja taitoja kehitetään ja heitä koulutetaan niin, että he selviävät osakseen tulevista erilaisista vastuutehtävistä. Näitä tehtäviä saattavat olla erilaisten ryhmätilanteiden ohjaaminen, rippikoululeirin käytännön askareet tai kyky hoitaa ikäänsä nähden kohtuullisella tavalla rippikoulun ihmissuhdeasioita. (Isoja Ihmeitä 2016, 11.)

Seurakunnan nuorisotyön yksi tavoitteista on tukea ja kasvattaa nuoren uskonelämää. Hyvä ympäristö uskonnolliselle kasvulle on sellainen, jossa eletään yhdessä jumalanpalveluksissa ja rukoushetkissä, joissa on toimintaa, luovuutta, myönteisiä ystävyys-suhteita, välittäviä aikuisia, vastuuta, turvaa, eettistä opetusta ja sääntöjä. Isosen hengellisyyden tukeminen ja uskonelämän vahvistaminen on keskeinen osa isosten ohjaamista. Monet isokset kokevat hengellisten asioiden avautuvan isosena toimiessa eri syvyydellä kuin rippikoulussa. Usein isostoiminta on ratkaiseva tekijä nuoren henkilökohtaisessa uskonelämässä, Raamatun lukemisessa ja ehtoollisella käymisessä. (Isoja Ihmeitä 2016, 57.)

5 KORSON SEURAKUNTA

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina on Korson seurakunta. Korson seurakunta kuuluu Vantaan seurakuntayhtymään. Korson lisäksi Vantaan seurakuntayhtymään kuuluvat Tikkurila, Hakunila, Hämeenkylä, Rekola, Vantaankoski sekä Vantaan ruotsinkielinen seurakunta: Vanda Svenska Församling. Korso sijaitsee itävantaalla. Itä-Vantaan muodostavat yhdeksän kaupunginosaa Matari, Korso, Mikkola, Leppäkorpi, Jokivarsi, Nikinmäki, Vierumäki ja Vallinoja. Korso on alueeltaan ja ympäristöltään enimmäkseen asuinalueita. Junaradan läheisyyteen muotoutunut keskusta on tiivis ja palveluita on kattavasti. (Vantaan kaupunki, i.a.)

Korson seurakuntakeskus ja kirkko ovat keskellä keskeisiä palveluita ja kirkon kuvaillaankin olevan näkyvä osa seurakuntalaisten elämää. Korson seurakunnalla on toimintaa myös Mikkolan ja Nikinmäen seurakuntakodeissa. Korson alueella vuoden 2015 alussa asui noin 30 000 asukasta. Seurakuntaan kuului 17 887 seurakuntalaista. Vantaan seurakuntiin kuului vuoden 2016 lopussa 129 366 seurakuntalaista. Seurakunta järjestää toimintaa kaikille alueen ikäryhmille. (Vantaan seurakunta, i.a.)

Korson seurakunnan nuorisotyön keskiössä ovat rippikoulu ja isoskoulutus. Korson seurakunnan nuorisotyön tilat ovat Korson seurakuntakeskuksessa kirkonkulmassa nuorten tiloissa. Rippileirien ja isoskoulutuksen lisäksi keskiviikko- ja sunnuntai-iltaisin nuorisotoiminnan ovet ovat auki alueen nuorille. Sunnuntai-iltaisin nuorisotoiminnassa on kahvila, jonka järjestämiseen nuoret saavat osallistua. Korson seurakunnan nuorisotyön tavoitteena on tukea ja vahvistaa nuorten hyvinvointia. Seurakunnan nuorisotiimi pohjustaa hyvinvoinnin viiteen osa-alueeseen. Psyykinen- fyysinen- sosiaalinen- henkinen- ja hengellinen hyvinvointi. (Fleminch 2017.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet

Tutkimuskysymyksinäni ovat miten seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvat nuoret määrittelevät hengellisyyden, sekä millaisia kokemuksia seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvilla nuorilla on hengellisyydestä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvat nuoret määrittelevät hengellisyyden, sekä millaisia kokemuksia heillä on hengellisyydestä.

Tutkimuksen tavoitteina on osallistaa nuoria pohtimaan ja sanoittamaan heidän hengellisyyttään sekä hengellisyyden kokemuksiaan. Asetin itselleni tavoitteiksi kehittää omaa ammattilisuuttani tulevana sosionomina ja kirkonnuorisotyönohjaajana. Haaveenani on tulevaisuudessa tehdä töitä nuorten hengellisyyden tukemisen parissa. Tavoitteinani oli myös löytää työntekijänä keinoja toteuttaa hengellistä toimintaa seurakunnassa.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tämä sisältää ajatuksen siitä että todellisuus on moninainen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavaa kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Kvalitatiivinen tutkimus perustuu ilmiölähöiseen tutkimuskysymykseen, jossa ilmiötä tarkastellaan tietystä näkökulmasta. Tutkimuksen teossa suositaan ihmisiä tiedon keruun instrumenttina. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena ei niinkään ole todentaa jo olemassa olevaa tietoa, vaan löytää tai paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 152.)

6.2 Aineistonkeruu

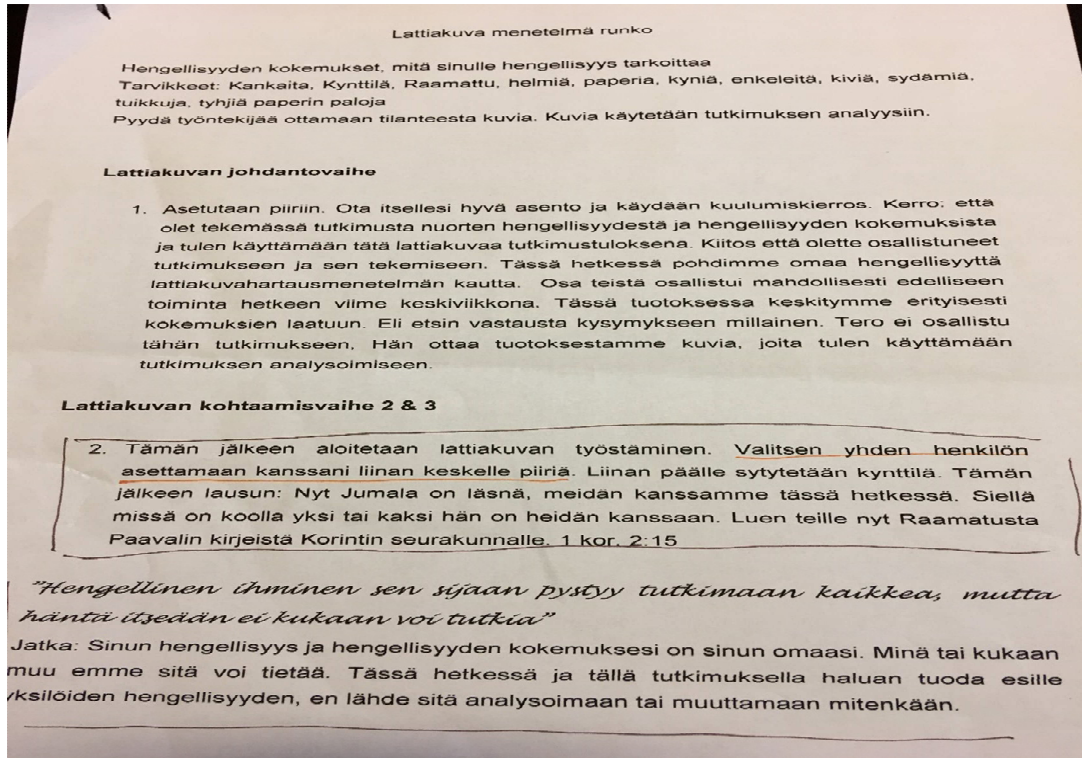
Tutkimuksen aineisto kerättiin Korson seurakunnan nuorisotiloissa kahtena etukäteen sovittuna kertana. Aineistonkeruu oli osa Korson seurakunnan nuorisotyön järjestämää toimintaa, joten aineistonkeruu kertoja oli tästä syystä varattu kaksi, kun ei voitu tietää kuinka monta nuorta toimintaan osallistuisi. Molemmilla aineistonkeruukerroilla tutkimuskysymykset olivat samat. Tutkimuksen aineistonkeruuseen osallistui yhteensä 28 nuorta.

Aineistonkeruu menetelmäksi valitsin kaksi luovaa taidelähtöistä kasvatopedagogista menetelmää. Menetelminä olivat Lattiakuvamenetelmä, joka on käytännön uskonnonpedagogiikka eli hartausmenetelmä. Toisena menetelmänä käytettiin havainnollistavaa, tavoitteiden asettamisessa käytettävää puumenetelmää. Taidelähtöisten menetelmien käyttö tutkimusmenetelmänä tarjoaa symbolisen etäisyyden ja metaforisen suojan ajatuksien ja kokemusten ilmaisulle. Taidelähtöisten menetelmien tarkoituksena on rikastuttaa arjen kanssakäymistä, saada aistit ja mieli liikkeelle, sekä houkutella esiin kokemuksia ja tunteita. Taide tarjoaa välineitä myös sosiaaliseen kasvuun ja oppimiseen, sekä omien vahvuuksien tunnistamiseen. Taide herkistää uusiin havaintoihin, se taipuu myös väli-neeksi, mutta ei ole pelkästään sitä. (Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, i.a.)

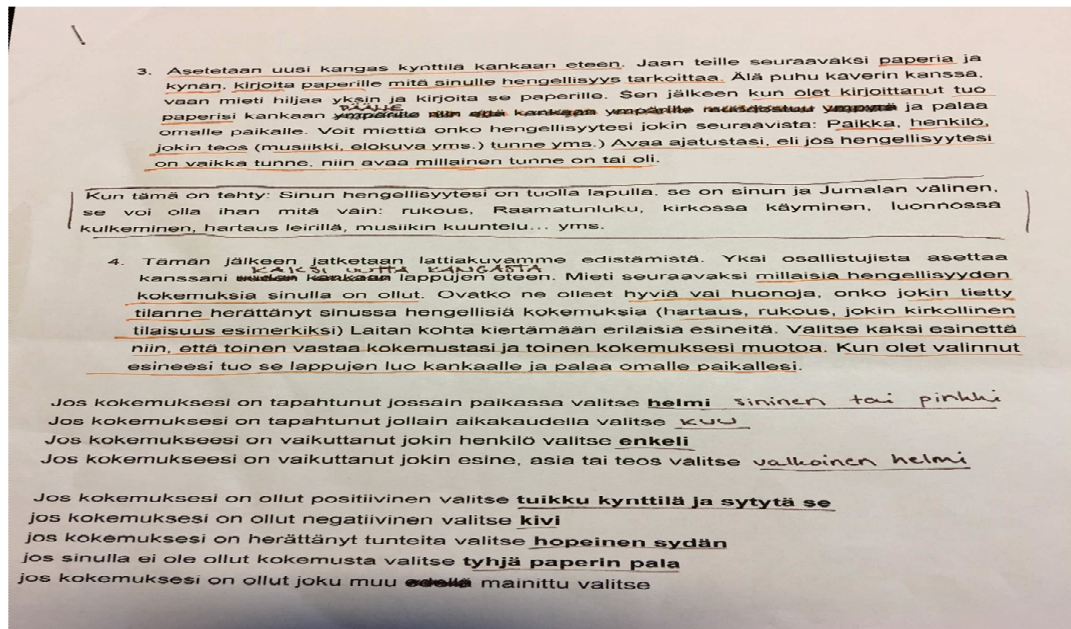
Lattiakuvamenetelmän käyttöön on luotuna valmis pohja, jolla lattiakuvamenetelmää voidaan toteuttaa. Lattiakuvahartaus voidaan toteuttaa valmiilla lattiakuvakertomuksella tai lattiakuvakertomuksen voi muodostaa itse. Lattiakuvan muodostamiseen voidaan käyttää erilaisia kankaita, esineitä esimerkiksi helmiä, luonnonmateriaaleja ja kynttilöitä. Muodostin kertomuksen itse ja valitsin siihen tutkimuskysymyksiäni vastaavia aiheita. Käytin lattiakuvahartauden muodostamiseen apuna Aulikki Mäkisen (2008) suomennosta lattiakuvat kirjaa. (Mäkinen, 2008, 8-9.)

Puumenetelmän käyttöön on luotu myös valmis pohja. Menetelmää on käytetty yleensä tavoitteiden asettamisessa erilaisissa ryhmissä joiden toiminta tarvitsee

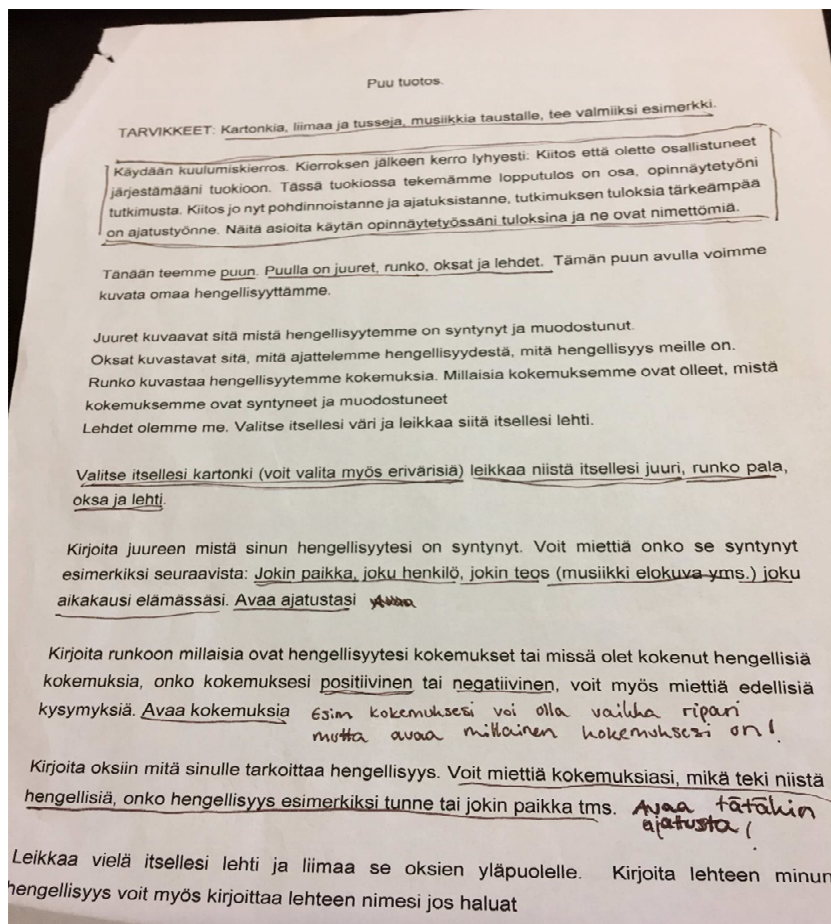
sääntöjä tai tavoitteita. Puumenetelmän käyttöä varten puun eri osille luotiin tutkimuskysymyksiä vastaavat merkitykset. Seuraavilla sivuilla on kuvattuna menetelmien käyttö.

Kuva 1. Lattiakuvan ensimmäisten osien muodostus.

Kuva 2. Lattiakuvan toisen osan muodostus.

Kuva 3. Puumenetelmän kuvaus.

6.3 Aineiston analysointi

Tutkimuksen aineisto analysoitiin sisällönanalyysina laadullisena aineistolähtöisenä analyysinä. Tutkimuksen aineistona oli menetelmistä syntyneet tuotokset. Tuotokset sisälsivät kolme osaa, joista jokainen osa analysoitiin omanaan. Tuotoksien analyysissä keskityttiin aineiston sisältöön ja ilmiön tarkasteluun luokittelun ja teemoittelun avulla.

Sisällönanalyysissä pyritään systemaattiseen ja kattavaan kuvaukseen aineiston sisällöistä. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena joten tutkimuksen analysoinnissa keskityttiin ilmiön ja sisällön tarkasteluun. Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa määrällisen eli kvantitatiivisen ja laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusotteen mukaisesti. Aineiston klustetoinnin eli ryhmittelyn ja teemoittelun jälkeen aineisto voidaan kvantifoida eli määrällistää ja laskea kuinka monta kertaa sama asia esiintyy tai kuinka moni tutkittava ilmaisee saman asian. (Silius, sisällönanalyysi, 2005.)

Aineiston analyysin aloitin käymällä läpi, käytetyistä menetelmistä syntyneet tuotokset eli lattiakuvan ja puun. Kävin läpi tuotoksen jokaisen osan yksi kerrallaan. Tuotoksien osat olivat hengellisyys ja hengelliset kokemukset. Aluksi kirjoitin vastaukset hengellisyys ja hengellisyyden kokemukset otsikoiden alle. Tämän jälkeen alleviivasin molempien otsikoiden alta samaa tarkoittavat asiat. Esimerkkinä, jos vastauksessa oli sana rauha, alleviivasin jokaisesta vastauksesta sanan rauha. Tämän jälkeen laskin kuinka monta kertaa jokin vastaus esiintyy ja kirjasin ne erilliselle paperille. Tutkimuksen aineistoa tuli yhteensä neljä erillistä paperia.

Hengellisyyden kokemuksien analyysin toteutin edellä mainitulla tavalla. Päätin kuitenkin lukea läpi uudelleen samaa tarkoittavat vastaukset ja huomasin vastauksista nousevan neljä selkeää teemaa. Teemoiksi muodostuivat rippikoulu ja hartaudet, kirkolliset paikat, pysäyttävät kokemukset, sekä ei hengellistä kokemusta tai ei osaa sanoittaa kokemusta.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Nuorten hengellisyys

Nuoret määrittivät hengellisyden merkityksen ja tunteen kautta. Nuorten hengellisyden määrittely sisälsi monipuolisia vastauksia. Monenlaiset vastaukset kertovat nuorten yksilöllisyydestä. Suurelle osalle osallistujista hengellisyys merkitsi rauhaa ja hiljaisuutta. Nuorten hengellisyden määritelmässä on nähtävissä Kettusen (2003,364) määritelmä yksilön hengellisyydestä

Nuorten hengellisyys on mietiskelyä ja oman elämän pohtimista, se on omia hetkiä Jumalan kanssa. Hengellisyys määriteltiin myös lauluina, Jumalan läsnäolona, kokemuksena, toivona, anteeksiantona, kuunteluna ja ymmärryksenä, sekä ongelmista vapautumisena. Hengellisyyttä kuvailtiin myös itselle tärkeänä paikkana, rippileirin iltahartauksina sekä hautausmaa määriteltiin hengellisyytenä, koska siellä kokee Jumalan läsnäoloa. Myös konfirmaatio ja luonto määriteltiin hengellisyytenä. Yhden määritelmän jouduin hylkäämään, koska en ymmärtänyt mitä siinä tarkoitettiin. Yhdessä vastauksessa nuori ei osannut määritellä hengellisyyttä.

7.2 Nuorten hengelliset kokemukset

Nuorten hengellisistä kokemuksista löytyi neljä erilaista teemaa, joiden alle kokemukset voidaan asettaa. Nuoret ovat kokeneet hengellisyyttä rippikoulussa ja hartauksissa, erilaisissa kirkollisissa tilaisuuksissa tai paikoissa, joulukirkko, hautausmaa, hautajaiset ja ristiäiset. Nuoret olivat kokeneet hengellisyyttä erilaisissa onnettomuuksissa ja näihin onnettomuuksiin oli liitetty Suomen lääkärin. Nuorilla oli myös kokemuksia, joita he eivät osannut sanoittaa. Ei hengellisiä kokemuksia ollenkaan -vastauksia oli yksi. Nuorten hengelliset kokemukset olivat positiivisia ja tunteita herättäviä.

7.2.1 Rippikoulu ja hartaudet

Rippikoulussa hengellisiä kokemuksia nuoret olivat kokeneet hartauksissa. Hartauksissa nuoret olivat kokeneet Jumalan läsnäoloa. Syvällisistä asioista puhuminen rippikoulun aikana oli myös antanut hengellisiä kokemuksia nuorille. Rippileirillä hartauksiin osallistuminen olivat antaneet nuorille hengellisiä kokemuksia. Myös yleisesti hartauksiin osallistuminen ja hartauden pitäminen oli antanut hengellisiä kokemuksia. Hartauksissa oli koettu Jumalan läsnäoloa ja lämpöä.

Chaulagain (2009, 118.) Tutkimuksessa todetaan iltahartauksien pitämisen tärkeys rippikoulussa. Hartauksien tarinat, musiikki, rukous ja hiljaisuus ovat olleet tärkeä osa rippikoulua. Hiljaisuuden ystävät ry kuvailee hartauksien vaikutuksia seuraavasti. Hiljaisuus ja retiriitti, sekä hartauksiin osallistuminen voivat nostaa mieleen joitakin syviä käsittelemättömiä kokemuksia, rauhaa ja irtautumista arjesta.

7.2.2 Kirkolliset paikat

Nuoret ovat kokeneet hengellisyyttä kirkollisissa paikoissa. Hautausmaalla ja joulukirkossa nuoret olivat kokeneet Jumalan läsnäoloa. Ristiäiset ja hautajaiset olivat myös antaneet nuorille kokemuksia hengellisyydestä. Hautajaisissa oli koettu lämpöä palavasta tuohus kynttilästä.

Kirkollisten toimitusten opas (2006, 10) kuvailee kirkollisista toimituksista ihmisten elämästä. Kristuksen Jumalan läsnäolo vaikuttaa meidän keskellämme. Efesolaiskirje 3 Raamatussa (Ef. 3:10) *”Hän, joka laskeutui alas, nousi myös kaikkia taivaita ylemmäs täyttääkseen kaikkeuden läsnäolollaan”* Raamatussa (Matt. 18: 20). Kristus on läsnä ja vaikuttaa kirkon pyhissä toimituksissa lupauksensa mukaisesti *”Missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskellään”*

7.2.3 Pysäyttävät kokemukset

Nuoret kertoivat kokeneensa hengellisyyttä tilanteissa, jotka olivat säikäyttäneet heitä eli pysäyttäneet. Tilanteiksi kerrottiin kuoleman vaara, nuori kertoi kokevansa, että kuolee ja nuoren kaatuminen laskettelurinteessä, jossa menetti tajuntansa. Tässä vastauksessa ei kerrottu millainen kokemus on ollut

Pohjolan - Pirhonen & Aalto (2009,141) kuvaavat järkyttävien onnettomuuksien ajavan ihmisen sokkiin. Sokkitilassa ihminen kokee monia voimakkaita ja äärimmäisiä tunnereaktioita. Kokemukset voivat olla ruumiista irtautumisen kokemus, jossa ihminen tuntee, ettei hän ”oikeasti ole tässä” sekä elämä kulkee silmien editse kuin filminauha. Tämä tunne tapahtuu tavallisesti onnettomuushetkellä ja kestää vain muutaman hetken.

7.2.4 Ei kokemusta ollenkaan

Aineistoon tuli yksi vastaus, jossa nuorella ei ollut hengellistä kokemusta. Muutama nuorista myös vastasi, että on kokenut hengellisiä kokemuksia, mutta ei osannut sanoittaa tai kertoa millainen hengellinen kokemus on ollut.

8 POHDINTA

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön eettisyys kertoo ihmisten kunnioittamisesta, tasa-arvoisesta vuorovaikutuksesta sekä oikeudenmukaisuuden korostamisesta. Eettisyys luo kriittisen asenteen vallitseviin käytäntöihin sekä tarjottua tietoa kohtaan. Eettinen asenne näkyy myös siinä miten työn aihe valitaan, miten prosessista ja tuloksista puhutaan. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11–12) Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt edellä mainittuihin periaatteisiin, sekä pitää tutkimukseni rehellisenä ja läpinäkyvänä koko tutkimusprosessin ajan.

Opinnäytetyön aiheen valinta jo itsessään on eettinen valinta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2004,26.) Opinnäytetyöni tutkimus ei vastaa koko luterilaisen kirkon seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyyttä ja hengellisyyden kokemuksia. Tulokset ovat yhden seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten vastaukset. Tutkimus voi kuitenkin antaa peilauspintaa sekä löytää samankaltaisuuksia muiden seurakuntien nuorten hengellisyyteen ja hengellisyyden kokemuksiin. Opinnäytetyöni tähtää kaksoispätevyyteen ja kaksoispätevyyden saamiseksi opinnäyteyötä varten on luotu tavoitteita joiden täytyy näkyä opinnäytetyössä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2010,) Yhtenä tavoitteena on, että opinnäytetyön läpäisee teologinen reflektio. Tämä opinnäytetyö pohjautuu tähän tavoitteeseen. Työ on kuitenkin sovellettavissa sosiaalialan työhön.

Tehdessä tutkimusta ihmisistä on päätettävä miten henkilöiden suostumus tutkimukseen hankitaan ja millaista tietoa heille annetaan. Tutkimukselle haettiin tutkimuslupa (LIITE 1) jossa määriteltiin mikä on tutkimuksen tarkoitus, sekä mitä menetelmiä tutkimuksessa tullaan käyttämään ja lupa mahdollisten tuotoksien ja haastattelujen käyttöön aineistona. Tutkimuslupa merkitsee sitä että humanin ja kunnioittavan kohtelun edellyttämät näkökohdat on otettava huomioon kaikessa ihmisiin kohdistuvassa tutkimustyössä. Aineiston keräämisessä otetaan huomioon mm. anonyymiuden takaaminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2004, 27, Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2010, 12.)

8.2 Tutkimusprosessi ja tulosten pohdinta

”Nuoret eivät tule paikalle, jos järjestämme hengellistä toimintaa”.

Nuori: ”Eihän meidän seurakunnassa oikein mitään hengellistä ole niin kuin näet”.

Edellä mainitut lainaukset aloittivat opinnäytetyön suunnitteluprosessin. Alempi lainaus on erään seurakunnan nuorelta kenen kanssa juttelin koulun harjoittelussa ja ylempi yhden seurakunnan nuorisotyönohjaajalta. Nämä kommentit herättivät minussa monenlaisia kysymyksiä, joihin halusin löytää vastauksia ja syitä. Miksi nuoret eivät tulisi paikalle, jos seurakunta järjestää hengellistä toimintaa? Millainen lainauksen lausuneen hengellisyys ja hengellisyyden kokemus on, ja millainen on seurakunnan nuorisotyön hengellisyys? Lainauksien kysymykset muuttuivat kuitenkin prosessin edetessä muotoon millainen on nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyys, sekä millaisia ovat nuorten kokemukset hengellisyydestä.

Opinnäytetyö prosessi eteni syksyllä 2017 tutkimuksen toteuttamiseen. Syksyn aikana suunnittelin tutkimuksen aineistonkeruussa käytettävien menetelmien toteutuksen. Kuukauden vaihtuessa marraskuiksi toteutettiin tutkimuksen aineistonkeruu Korson seurakunnan nuorisotiloissa. Aineistonkeruut onnistuivat odotettua paremmin. Aineistonkeruuseen osallistuneiden määrä, sekä ensisilmäyksellä aineiston tarkastelu antoivat uutta kiinnostusta tutkimuksen työstämiseen. Aineistonkeruun jälkeen aineisto analysoitiin ja kirjattiin tutkimuksen tuloksiksi.

Opinnäytetyö prosessin viimeinen osa käynnistyi vuoden vaihtuessa vuoteen 2018. Prosessin viimeinen osa oli tutkimuksen työstön, sekä käytettyjen menetelmien raportointia. Nopealla aikataululla valmistunut opinnäytetyö vaati prosessin aikana muutoksia aikatauluissa, aikalisän ottamista, sekä omaa aikaa. Välillä työ sai odotella asioiden muotoutumista muutaman päivän ajan. Opinnäytetyö prosessi oli raskas, mutta opettavainen.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksinä oli miten seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvat nuoret määrittelevät hengellisyyden, sekä millaisia kokemuksia seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvilla nuorilla on hengellisyydestä. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda nuorten hengellisyyden määritelmään ja kokemuksiin vaikuttaneita asioita esille. Millainen on seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvan nuoren hengellisyyden määritelmä, millaisia kokemuksia hänellä on hengellisyydestä. Tutkimuksen tavoitteena oli osallistaa nuoria pohtimaan ja sanoittamaan heidän hengellisyyttään ja hengellisyyden kokemuksia. Tutkimuksen tulokset kirjattiin Nuorten hengellisyys ja Nuorten hengelliset kokemukset otsikoiden alle.

Nuorten hengellisyyden määritelmät herättivät minussa monia erilaisia ajatuksia ja kysymyksiä. Yhteinen tuotos oli täynnä toisistaan poikkeavia määritelmiä. Nämä määritelmät korostavat hengellisen elämän yksilöllisyyttä. Määritelmien yksilöllisyyttä korostaa myös se, ettei määritelmässä ollut toistuvuutta. Yhtenä kysymyksenä jäin miettimään millaisia asioita on määritelmien takana? Määritelmät olivat mielestäni syvällisiä ja pitkään mietittyjä. Jälkeenpäin ajattelen, että olisi pitänyt kysyä nuorilta tarkentavia kysymyksiä määritelmistä. Jatkotutkimuksena ajatukset määritelmien takana olisi varmasti mielenkiintoinen tutkimus.

Tutkimuksessa oli yksi vastaus, jossa nuori ei osannut määritellä hengellisyyttä. Aineistonkeruun aikana minulta kysyttiin, miten vastata, kun ei osaa määritellä hengellisyyttä? Tärkeää aineistonkeruussa ja tutkimuksessa minulle oli se, ettei haittaa, vaikkei nuori osaisikaan vastata mitä hengellisyys hänelle merkitsee tai miten hän sen määrittelee. Tärkeintä oli että, vastaus kirjattiin ylös. Painotin aineistonkeruun aikana, että kaikki vastaukset ovat tutkimustuloksia, jos ne ovat asiallisia, muuten vastaus joudutaan hylkäämään.

Nuorten hengellisyyden kokemuksista löysin neljä erilaista teemaa millaisissa asioissa tai paikoissa nuoret ovat kokeneet hengellisyyttä. Rippikoulussa koettu hengellisyys, ei oikeastaan minua yllättänyt, mutta vahvisti sen, että rippikoulu antaa nuorelle hengellisiä kokemuksia ja ne ovat nuorelle samalla tärkeitä muistoja. Hartauksien pitämisestä saadut hengelliset kokemukset olivat mielestäni hyviä ja tärkeitä kokemuksia. Ajattelin niitä kokemuksia lukiessani, isoskoulutuksen antamaa tukea hartauksien pitämiseen. Nuoret olivat kokeneet hengellisyyttä

erilaisissa onnettomuuksissa, näitä kokemuksia lukiessani ajattelin, että millainen kokemus on ollut? Onko nuori tuntenut Jumalan suojelleen häntä tai onko nuori tuntenut Jumalan läsnäolon? Hengellisissä kokemuksissa oli myös ymmärrettävää se, ettei kokemusta ole tai sitä ei osannut selittää. Hengelliset kokemukset eivät synny pakottamalla. Voi myös olla hetkiä, jotka eivät vain herätä ajatuksina mitään tai niitä voi olla hankala kuvailla.

8.3 Ammatillinen kasvu

Pohjaan oman ammatillisen kasvun tarkastelun kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaamiseen sekä kahteen sosionomin kompetenssiin eli osaamisvaatimukseen, jotka ilmensivät ja tukivat ammatillista kasvuani. Sosionomin kompetensseista ammatillinen kasvuni liittyy tutkimus- ja kehittämistyön eettisyyteen, jossa ammatin valmistunut osaa toimia tutkimus- ja kehittämistyön eettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti ja osaa johtaa itseään, sekä edistää omaa ja työyhteisön hyvinvointia. (Sosiaalialan, ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit, 2016.) Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaaminen on kokonaisuus joka koostuu neljästä alueesta. Ydinosaamista ohjaavat hengellisen työn osaaminen ja kristilliseen uskoon perustuva arvo-osaaminen sekä läsnäolemisen taito. (Kirkon ammattien ydinosaaminen, 2010,15.)

Opinnäytetyöni kautta olen oppinut kirkon hengellisestä työstä. Hengellisyden määritelmä ja spiritualiteetti ovat avautuneet minulle uudella tavalla. Ymmärrän nyt myös nuorisotyön hengellisen elämän hoitamista ja tukemista vahvistavien ja käsittelevien teemojen ja menetelmien tarkoituksen. Opinnäytetyön tekemisen aikana pohdin omaa hengellisyyttäni, kuinka paljon voin tähän työhön tuoda omaa hengellistä näkökulmaani? Kuitenkin opinnäytetyön tekemisen aikana päätin pitää sen pois työstäni. Opinnäytetyöni kasvatti omaa ammatillisuuttani hengellisestä näkökulmasta. Uusilla hengellisillä kokemuksilla, sekä ammatillisen että henkilökohtaisen hengellisyden erottamista toisistaan.

Opinnäytetyöprosessi oli minulle kokonaisuudessaan ammatillista kasvua kehittävä. Tutkimuksen eettiset periaatteet ja itsensä johtaminen tulivat tutuiksi monen vastoinikäymisen ja onnistumisen kautta. Minulle oli opinnäytetyötä aloittaessa selvää työn tekeminen yksin. Yksin tekeminen opetti minulle aikataulujen asettamista, pitkäjänteisyyttä, sekä oman johtamisen tärkeyttä. Itsensä johtaminen opetti minulle kuuntelemaan omaa jaksamistani, kehoani ja uusia tapoja joilla saavutan tavoitteita. Itsensä johtamisessa on tärkeää kuunnella itseään ja asettaa realistisia tavoitteita itselleen.

Opinnäytetyöni opetti minulle myös sen että saa epäonnistua. Epäonnistuminen ja asioiden uudelleen tarkastelu kuuluvat ammatilliseen kasvuun. Jossain vaiheessa opinnäytetyön tekemisessä tai minkä tahansa työn tekemisessä täytyy ottaa aikalisä ja tarkastella työtä uudelleen. Silloin tärkeää on myös pyytää apua.

Tutkimuksen eettiset periaatteet aiheen valinta, tutkimuksen toteutus, aineiston analysointi ja tulokset opettivat minulle kriittisyyttä ja eri näkökulmien tarkastelua. Tällaisen ison työn tekeminen vaatii kriittisyyttä ja valintoja, jotka ovat perusteltuja, totuudenmukaisia ja lukijalle ymmärrettävästi kirjattuja ja esitettyjä. Tutkimuksen eettiset periaatteet tekevät myös työstäni uskottavamman. Ymmärsin etten voi kirjoittaa asioita perustelematta niitä. Moni asia, joka ei itselle tullut mieleen opinnäytetyö prosessin aikana, ovat auenneet minulle ja opettaneet paljon.

LÄHTEET

- Ammattinetti, Nuorisotyönohjaaja, i.a. Viitattu 25.1.2018 http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/304_ammatti
- Allianssi Ry, Suomen Nuorisoyhteisö, Nuorisotyön valtakunnallinen palvelu- ja vaikuttaja järjestö. i.a. Viitattu: 20.1.2018 <http://www.alli.fi/edunvalvonta/nuorisotyö/>
- Chaulagai, Mari 2009. Puhetta Jumalasta vai Puhetta Jumalan kanssa. Rippikoulun hengellinen elämä. Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Porvoo: Bookwell Oy
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä – opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Fleminch, Tero 2017. Korson seurakunnan nuorisotyönohjaaja. Henkilökohtainen julkilausuma.
- Gothi, Raili 2014. Auttava kohtaaminen 2. Sielunhoidon menetelmä ja käytäntö. Helsinki: Kirjapaja
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Holopainen, Jussi 2008. Hengellisestä matkasta ja matkakumppanuudesta. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 355–357
- Isoja Ihmeitä. Isostoiminnan linjaus 2016. Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 42. Viitattu 27.10.2017 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3B426E>
- Jumala on, Elämä on nyt, Rakkaus liikuttaa. Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio, visio ja strategia 2010. Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 2004:3. Helsinki.
- Kirkollisten toimitusten opas 2006. Kirkolliset toimitukset ihmisen elämässä. Viitattu 26.1.2018 http://kirkkokasikirja.fi/toimitusten_opas.pdf
- Kettunen, Paavo 2003. Hengellinen kokemus ja ihmisen kokonaisvaltaisuus. Teoksessa Seppo Häyrynen, Heikki Kotila & Osmo Vatanen (toim.) Spirituaaliteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 316–378

- Kirkkojärjestys 1993/1055. 26.11.1993. Viitattu 27.10.2017 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>
- Kirkkolaki 1993/1045. 26.11.1993. Viitattu 27.10.2017 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaaminen. Kirkon ammattien ydinosaaminen 2010. Sakasti. Viitattu 17.1.2018 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9C234109ED6F59F8C2257743003C65B5/\\$FILE/ydinosaaminen_2010.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9C234109ED6F59F8C2257743003C65B5/$FILE/ydinosaaminen_2010.pdf)
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lastenkeskus ja Kirjapaja.
- Lastensuojelulaki. 471/2007 Viitattu 15.1.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#a30.12.2014-1302>
- Launonen, Pekka 2008. Kirkon nuorisotyö- Hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa Tommi Hoikkala ja Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy, 78–89
- Launonen, Pekka 2008. Kristillisen nuorisotyön ulottuvuudet. Launosen kolmio. Kirkon nuorisotyö- Hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa Tommi Hoikkala ja Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy, 78–89
- Mäkinen, Aulikki 2007. Teoksessa Aulikki Mäkinen (toim.) Lattiakuvat. Helsinki: Lastenkeskus.
- Niemelä, Kati 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy
- Nuoret seurakuntalaisina kehittämisasiakirja 2012. Evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 2012:6. Helsinki: Pekan Offset
- Nuorisolaki 1285/2016. 21.12.2016. Viitattu 17.1.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Nurmiranta, Hanna; Leppämäki, Päivi & Horppu, Sari. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotyö. i.a. Viitattu 25.1.2018 <http://miinedu.fi/nuorisotyö>

- Pohjolan-Pirhonen, Carita & Aalto, Kirsi. Hengellinen tuki suuronnettomuuksissa. Teoksessa Ihmisen lähellä hengellisyys hoitotyössä. Kirsi Aalto & Raili Gothoni (toim.) Helsinki: Kirjapaja.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöönotettava suomennos. Helsinki: Kirjapaja
- Rippikoulun pikkujättiläinen 2010. Rippikoulun lähtökohdat. Rippikoulun pedagoginen perusta. Lassi Pruuki (toim.) Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.
- Sakasti. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon palvelu. Tilastot 2016. Viitattu 26.1.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content3F24FC>
- Silius, Kirsi 2005. Sisällönanalyysi. Viitattu 25.1.2018 http://mat-www.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulun kompetenssit 2016.
- Suuri Ihme. Rippikoulusuunnitelma 2017. Suomen Evankelis-luterilainen kirkko. Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja. Viitattu 27.10.2017 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/\\$FILE/SuuriIhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/$FILE/SuuriIhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf)
- Suurpää, Leena 2016. Nuorisoseurantutkimuskeskus, Kommentti tutkimuksessa Nuorista suomessa. Viitattu 25.1.2018 <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/5195/>
- Tuominen, Hans. Elän ja hengitän. Nuoren spiritualiteetti. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy
- Terveysten ja hyvinvoinninlaitos. Taidelähtöiset menetelmät i.a. Viitattu 25.1.2018 https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/menetelmat/taidelahtoiset_menetelmat
- Vantaan kaupungin nettisivut. i.a. Viitattu 4.1.2018 <http://www.vantaa.fi/>
- Vantaan seurakuntayhtymä. Korson seurakunta. i.a. Viitattu 4.1.2018 <http://www.vantaanseurakunnat.fi/korson-seurakunta>

Yhdistyneet kansakunnat. Nuoret YK:n asialistalla ja toimijoina i.a. Viitattu
17.1.2018 <http://yk.fi/node/489>

LIITE 1

TUTKIMUSLUPA

15.11.2017

Vantaan seurakuntayhtymä Korson seurakunta Vantaa.

Vuori, Camilla	Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Kyläsaarenkuja 2
Sosionomi(AMK) Kirkonnuorisotyönohjaaja	Diak, Helsinki

NUORTEN HENGELLISYYS – Seurakunnan nuorisotyöhön osallistuvien nuorten hengellisyys ja heidän kokemuksia hengellisyydestä.

Opinnäytetyöni aiheena on nuorten hengellisyys. Tutkimuksen taustana on nuorten hengellisyys ja nuorten kokemuksia hengellisyydestä. Nuorten hengellisyydestä haluan selvittää, millainen nuorten hengellisyys on, sekä millaisista tilanteista ja mistä nuorten kokemukset ovat syntyneet. Taustalla on myös kaksi tutkimukseen vaikuttanut lausetta, joista heräsi huoleni nuorten hengellisyyteen. Taustalla on myös seurakuntien hengellinen kasvatus ja hengellisen elämän tukeminen. Tutkimuksen teoria koostuu nuoruudesta, kristillisestä nuorisotyöstä sekä ihmisen hengellisestä elämästä.

Tutkimuksen tavoitteena on saada kokonaiskuva nuorten hengellisyydestä ja hengellisyyden kokemuksista. Tutkimuksella on tavoitteena osallistaa nuoria pohtimaan omaan hengellisyyttään sekä puhua hengellisyydestä yhdessä muiden osallistujien kanssa.

Tutkimus toteutetaan menetelmäpajana. Menetelmäpajoissa tutustutaan yhteen menetelmään eri kerroilla lyhyen ajan takia. Menetelmät ovat Lattiakuvahartaus menetelmä ja havainnollistava menetelmä, jossa tuotoksena on puu. Näissä menetelmissä tuotoksien syntyyn on mahdollista valita omat merkitykset joiden avulla käsiteltävää teemaa ja asiaa voidaan jäsentää. Eri merkityksen saaneet

asiat tai esineet mahdollistavat yksilöllisyyden ja yhteisen tuotoksen, sekä niiden vertailun.

Haen seurakunnastanne tutkimuslupaa tutkimuksen aineiston keräämiseen edellä kuvatulla tutkimusmetodilla. Haen tutkimuslupaa myös nuorten kanssa tehtyjen tuotoksien ja tilanteiden kuvaamiseen ja nuorten haastatteluun. Haastattelut ja kuvat sekä tuotos toimivat tutkimuksen aineistona.

Allekirjoitukset ja hyväksyminen

päivämäärä paikka allekirjoitus nimenselvennys